

ĐẤU TRANH CHỐNG MA-PHI-A VÀ TỘI PHẠM CÓ TỔ CHỨC TRÊN THẾ GIỚI

NGUYỄN XUÂN YÊM*

MA-PHI-A và tội phạm có tổ chức như một hiện tượng xã hội mang tính toàn cầu đã xuất hiện ở nhiều nước trên thế giới vào giữa những năm 60 và đầu những năm 70 của thế kỷ XX dưới dạng một liên minh hình thành giữa những băng, nhóm, tổ chức tội phạm trong lĩnh vực kinh tế - xã hội. Quan hệ ma-phi-a - nhà nước đã trở thành một hiện tượng xã hội - chính trị ở nhiều nước hiện nay. Tại đó, cùng những nhà chính trị, nhiều kẻ đứng đầu giới tội phạm có tổ chức nghiêm nhiên tham gia việc quyết định các vấn đề kinh tế và chính trị của quốc gia hoặc trên lãnh thổ địa phương. Đến nay, ở nhiều nước phát triển và đang phát triển, ma-phi-a đã độc quyền kiểm soát khá nhiều hoạt động kinh doanh hợp pháp mang lại siêu lợi nhuận và bắt đầu tham gia kiểm soát cả những vấn đề chính trị, an ninh, quốc phòng của quốc gia.

Tội phạm có tổ chức ở nhiều nước đã thâm nhập vào tất cả các cơ cấu đại diện hành pháp và bảo vệ luật pháp của chính quyền, đã tích lũy đủ vốn, tổ chức và trang bị vũ khí cho hàng nghìn người, có cơ sở vững chắc dưới dạng các tổ chức kinh doanh mang các hình thức tổ chức - pháp lý và thích nghi nhanh chóng với những thay đổi mới trong lĩnh vực đời sống kinh tế - xã hội. Điều đó có nghĩa là trong xu thế toàn cầu hóa hiện nay, tội phạm có tổ chức sẽ còn phát triển, tính tổ chức của nó sẽ còn cao hơn, các hình thức mới của nó sẽ đa dạng hơn... Nói cách khác, ma-phi-a và tội phạm có tổ chức sẽ còn là một vấn đề toàn cầu tiếp tục đe dọa an ninh thế giới trong thế kỷ XXI.

Thế giới đã và đang phải tập trung đấu tranh với rất nhiều loại tội phạm nguy hiểm có tổ chức và quy mô toàn cầu. Có thể kể ra một số hoạt động tội phạm sau đây:

Rửa tiền: Đây là hoạt động tội phạm nhằm biến những đồng tiền thu được một cách bất hợp pháp trở thành hợp pháp. Nguồn gốc của số tiền bất hợp pháp đó là từ nhận hối lộ, tham nhũng, hoạt động chợ đen, vi phạm luật thuế, đặc biệt là từ buôn lậu vũ khí, tiêu thụ các ấn phẩm, tác phẩm nghệ thuật trộm cắp và các chất ma túy. Các nhà tội phạm học trên thế giới đã xác định được rằng, hàng năm trên các thị trường thế giới số tiền được tẩy rửa lên tới con số khoảng 300 - 500 tỉ USD, gần 70% số tiền đó được bọn tội phạm tẩy rửa tại châu Âu và châu Mỹ.

Buôn bán vũ khí bất hợp pháp: Có thể nói các cuộc xung đột vũ trang ở các "điểm nóng" trên trái đất đều liên quan tới mạng lưới quốc tế về sản xuất và cung cấp vũ khí. Mạng lưới này còn là một nguồn cung cấp vũ khí quan trọng cho các tổ chức khủng bố trên thế giới. Trong Ngân hàng tội phạm của Tổ chức cảnh sát hình sự quốc tế (INTERPOL) có nhiều thông tin về các loại vũ khí mới trên thế giới, về các tổ chức buôn lậu vũ khí lớn ở châu Âu và thế giới.

Buôn bán bất hợp pháp các chất ma túy: Doanh thu của việc buôn bán ma túy trên toàn cầu hàng năm cũng đạt khoảng từ 300 đến 500 tỉ USD. Các tài liệu điều tra cho thấy, phần lớn ma túy tổng hợp ATS được sản xuất tại Hà Lan và nhiều nước khác thuộc EU, sau đó chúng được chuyển ra các nước trên khắp thế giới.

Buôn bán người và các cơ quan nội tạng người: Hình thức của tội phạm buôn bán người rất đa dạng, bao gồm các hoạt động như chuyên chở

* GS, TS Bộ Công an

những người nhập cư bất hợp pháp, buôn bán phụ nữ phục vụ mại dâm, chuyên chở lao động làm thuê, bán trẻ em cho người nước ngoài nhận làm con nuôi một cách bất hợp pháp với những khoản tiền lớn... Đa số những người di cư bất hợp pháp phải chịu sự kiểm soát của tội phạm có tổ chức. Những người đến được các nước phát triển thường không có việc làm và phải gia nhập vào đội quân bị bỏ rơi - đội quân bị bóc lột và tham gia các vụ tội phạm và lộn xộn.

Hoạt động kinh doanh ngầm, cung cấp các cơ quan nội tạng người để cấy ghép, mang lại cho bọn tội phạm rất nhiều tiền, đã được chuyển hướng đến các nước thế giới thứ ba. Bọn tội phạm thường giết người để lấy các cơ quan nội tạng hoặc chọn nạn nhân là những đứa trẻ nhà nghèo đã bị bố mẹ mang bán với giá rất rẻ mạt. Việc cung cấp bất hợp pháp các cơ quan nội tạng người, chịu sự kiểm soát của tội phạm có tổ chức, hoạt động từ các nước phát triển.

Trộm cắp các tác phẩm nghệ thuật và các vật phẩm văn hóa: Những tội phạm này đã và đang đe dọa di sản văn hóa của tất cả các dân tộc trên thế giới. Có đủ số liệu cho thấy, trị giá các tác phẩm nghệ thuật bị đánh cắp được bán trên thị trường thế giới và châu Âu hàng năm lên tới 4,5 tỉ USD. Theo một công bố của INTERPOL, đầu năm 2005, cảnh sát các nước châu Âu đang phải truy tìm khoảng 45.000 tác phẩm nghệ thuật đã bị bọn tội phạm đánh cắp.

Tội phạm máy tính: In-tơ-net đã trở thành một phương tiện của tội phạm có tổ chức mà bọn chúng đang tích cực lợi dụng. Tổn thất do tội phạm máy tính gây ra cho nền kinh tế của các nước hàng năm lên tới 8.000 tỉ USD.

Tham gia kinh doanh bất hợp pháp: Theo những tài liệu của INTERPOL, chỉ riêng bọn tội phạm ma túy quốc tế đã đầu tư vào thị trường EU từ 200 đến 500 tỉ USD. Kinh doanh bất hợp pháp tăng tỷ lệ thuận với tỷ lệ tăng của kinh doanh hợp pháp. Với quy mô như vậy, về mặt lý thuyết, người ta đã đưa ra dự báo rằng sẽ đến lúc nền kinh tế thế giới và kinh tế nhiều châu lục có khả năng bị rơi vào vòng kiểm soát của tội phạm có tổ chức.

Gian lận về bảo hiểm: Ngành công nghiệp bảo hiểm đã trở thành ngành có tính quốc tế và là một ngành kinh tế quan trọng của thế giới, do đó sự gian lận ở bất kỳ nước nào giờ đây cũng liên quan tới tất cả các nước thành viên. Tội phạm có

tổ chức có xu hướng tham gia gian lận bảo hiểm bằng cách liên kết với các nhà kinh doanh trong các ngành riêng biệt hoặc thâm nhập vào chính ngành bảo hiểm.

Phá sản giả tạo: Sự quốc tế hóa thương mại đã chuyển các vụ phá sản giả tạo từ tính chất cục bộ thành tính chất quốc tế. Quy mô của hiện tượng này là rất lớn. Các phân tích có lựa chọn cho thấy, sau khi mua xí nghiệp, ma-phi-a đưa tin nó phá sản mặc dù thực tế, thu nhập của nó rất cao.

Tham nhũng và mua chuộc các nhà hoạt động xã hội và chính trị: Hiện nay ở một số nước việc mua chuộc các quan chức không bị trừng phạt, mặc dù mọi hình thức hối lộ đều được đưa vào các bộ luật hình sự. Ngay trang dưới tiền "hoa hồng", tiền trả cho việc "giúp đỡ", dịch vụ môi giới và pháp luật, các khoản hối lộ trên toàn thế giới đã trở thành khoản chi bắt buộc để thúc đẩy công việc. Vấn đề tham nhũng hiện đã trở thành một vấn đề toàn cầu.

Tội phạm môi trường sinh thái: Nạn nhân của các tội phạm môi trường sinh thái là cư dân toàn thế giới nói chung và người dân từng nước nói riêng. Nhiều xí nghiệp, nhà máy đã bỏ qua các quy định về môi trường sinh thái và câu kết với những người tổ chức kiểm soát sản xuất. Điều này đặc biệt rõ khi các nhà sản xuất châu Âu, châu Mỹ bắt đầu chuyển sản xuất đến các nước đang phát triển.

Khủng bố: Chính phủ của các nước trong một thời gian dài đã hy vọng vấn đề khủng bố có thể được giải quyết bằng cách hội đàm và thỏa thuận với bọn khủng bố. Tuy nhiên, sau hàng loạt các vụ khủng bố đẫm máu tại Mỹ, Nga, Tây Ban Nha, Anh và ở nhiều nước khác thì UNODC (Cơ quan chống ma túy và tội phạm của Liên hợp quốc) và INTERPOL quyết định phải sử dụng "bàn tay cứng rắn" để chống khủng bố. Sau "sự kiện ngày 11-9-2001" ở Mỹ, đấu tranh chống khủng bố trở thành nhiệm vụ quan trọng nhất của cảnh sát các nước trên thế giới.

Cướp máy bay: Ngành hàng không đã phải chịu nạn cướp máy bay từ những năm 70 và 80 của thế kỷ trước cho đến nay. Đa số các trường hợp cướp máy bay là bọn tội phạm khủng bố. Bọn chúng muốn biểu dương lực lượng và tuyên truyền lý tưởng "khủng bố" của mình.

Cướp biển: Loại tội phạm nguy hiểm đe dọa nền an ninh hàng hải của các nước, thường xảy ra trên một phạm vi rất rộng, đe dọa các công ty hàng hải hoạt động tại các vùng xa, như châu Phi, Đông - Nam Á và Mỹ La-tinh.

Cướp hàng vận tải đường bộ: Nền kinh tế thế giới đang thay đổi và hình thành một số không gian kinh tế thống nhất. Các chuyến vận chuyển hàng hóa đường dài bằng ô tô tải từ Đông Âu đến Tây Âu hoặc từ các nước Trung Á đến các nước EU được tiến hành thường xuyên đã trở thành đối tượng tấn công của loại tội phạm cướp hàng vận tải đường bộ.

Trên đây chỉ là một số chứ chưa phải tất cả các loại tội phạm có tổ chức mà thế giới đang phải nỗ lực đấu tranh ngăn chặn sự gia tăng của chúng. Để thúc đẩy mạnh mẽ cuộc đấu tranh này, Liên hợp quốc đã và đang chỉ đạo nhiều chương trình toàn cầu đấu tranh chống ma-phi-a và tội phạm có tổ chức, như *Chương trình kiểm soát ma túy quốc tế, Chương trình toàn cầu chống rửa tiền, Chương trình trợ giúp pháp luật, Chương trình chống khủng bố, v.v.* Liên hợp quốc đã ban hành 3 Công ước về kiểm soát ma túy năm 1961, 1971 và 1988.

Năm 2000, Liên hợp quốc đã thông qua Công ước Liên hợp quốc về chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia và thành lập Trung tâm phòng chống tội phạm quốc tế (CICP). *Chương trình toàn cầu chống tham nhũng* đã được thành lập và Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng cũng đã được soạn thảo. Tuy nhiên, Chương trình toàn cầu chống tham nhũng nhìn chung chỉ được thực hiện ở các nước đang phát triển.

Hoạt động buôn bán người phục vụ mục đích mại dâm và bóc lột sức lao động cũng là một trong những vấn đề toàn cầu và có xu hướng gia tăng trên toàn thế giới trong những năm gần đây. Để đối phó với hiểm họa này, *Chương trình toàn cầu chống buôn bán người* của Liên hợp quốc đã được đề ra.

Trước nguy cơ khủng bố toàn cầu, Liên hợp quốc đã thành lập Ủy ban phòng chống tội phạm khủng bố. Ủy ban này tăng cường các hoạt động hợp tác quốc tế, kêu gọi sự hưởng ứng của các chính phủ nhằm phòng chống tội phạm khủng bố.

Tháng 12 - 2000, hưởng ứng lời kêu gọi của Liên hợp quốc, 122 nước đã ký cam kết tham gia Công ước chống tội phạm có tổ chức xuyên

quốc gia, nhằm mục đích ngăn chặn tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia.

Cùng với cộng đồng thế giới, các nước ASEAN cũng rất quan tâm tới hợp tác đấu tranh chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia. Ngay từ những năm 60 của thế kỷ XX, khi mới thành lập, các nước ASEAN đã quan tâm đến việc phối hợp để ra các biện pháp nhằm hạn chế và phần đầu loại trừ tình trạng tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia ra khỏi đời sống xã hội. Trong tuyên bố ASEAN ngày 24-2-1976 các nhà lãnh đạo ASEAN đã nhất trí "tăng cường hợp tác giữa các nước thành viên với các tổ chức quốc tế liên quan nhằm tăng cường phòng ngừa và loại trừ tệ lạm dụng các chất ma túy và buôn lậu ma túy". Tại cuộc gặp gỡ cấp cao lần thứ 5 ASEAN (tháng 3-1995), các nhà lãnh đạo ASEAN lại một lần nữa ra lời kêu gọi các nước trong khu vực "đẩy mạnh hơn nữa sự hợp tác chống lạm dụng và buôn bán ma túy trái phép".

Trước tình hình tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia tiếp tục phát triển vượt ra khỏi biên giới mỗi nước, tại cuộc gặp gỡ không chính thức lần thứ nhất (tháng 11-1996), các nhà lãnh đạo ASEAN đã đề nghị các cơ quan chức năng của ASEAN tiến hành nghiên cứu khả năng hợp tác khu vực về vấn đề phòng chống tội phạm, trong đó có vấn đề dẫn độ tội phạm. Tại cuộc gặp gỡ không chính thức lần thứ 2 (năm 2000) tại Cu-a-la Lăm-pơ, các nhà lãnh đạo ASEAN đã thống nhất để ra một số biện pháp cụ thể nhằm trấn áp tội phạm xuyên quốc gia, như các tội buôn lậu ma túy, buôn bán phụ nữ và trẻ em, và các loại tội phạm nguy hiểm khác. Tại Hội nghị cấp Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 29 (năm 1996) lần thứ 30 (năm 1997), Hội nghị các Bộ trưởng Ngoại giao năm 2002 đã khẳng định sự cần thiết "duy trì ở mức độ cao hơn khả năng hợp tác trong các vấn đề quốc tế mà các bên quan tâm, trong đó có đấu tranh chống tội phạm khủng bố, buôn lậu người, ma túy, vũ khí, cướp biển và buôn lậu hàng điện tử".

Một số cơ quan của ASEAN đã được thành lập nhằm hoạch định các chính sách và phối hợp hành động chống lại các loại tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia: *Hiệp hội cảnh sát các nước ASEAN (ASEANAPOL)* là diễn đàn của Tư lệnh trưởng cảnh sát quốc gia các nước ASEAN được thành lập năm 1981, hoạt động theo phương hướng tăng cường hợp tác quốc tế của các

lực lượng cảnh sát đấu tranh chống các loại tội phạm xuyên quốc gia. ASEANAPOL đã thành lập ba tiểu ban: Tiểu ban về các tội buôn lậu ma túy, vũ khí; Tiểu ban về tội phạm làm tiền giả và ngoại tệ giả, các tội phạm kinh tế, tài chính và làm giả thẻ tín dụng, làm giả hộ chiếu và giấy thông hành giả, cướp biển và lừa đảo thương mại; Tiểu ban về dẫn độ tội phạm và trao trả các tên tội phạm hình sự đang lẩn trốn. ASEANAPOL đã thành lập Ngân hàng dữ liệu về tội phạm quốc tế.

ASOD - Hội nghị các quan chức cao cấp ASEAN về các vấn đề ma túy, được thành lập năm 1984 nhằm tăng cường hợp tác khu vực chống lại nguy cơ ngày một gia tăng của tệ lạm dụng ma túy và buôn lậu ma túy, một trong các hiểm họa của cả cộng đồng quốc tế và khu vực ASEAN.

AFMM - Hội nghị các Bộ trưởng Tài chính ASEAN, được thành lập năm 1997 nhằm thúc đẩy hoạt động hành pháp và phòng ngừa buôn lậu nói chung và buôn lậu ma túy nói riêng.

Tuyên bố ASEAN - Ma-ni-la (năm 1997) về tội phạm xuyên quốc gia gồm 11 điểm đã *khẳng định*

quyết tâm hợp tác của ASEAN ở mức độ khu vực và toàn cầu chống tội phạm xuyên quốc gia.

Ở Việt Nam, trong những năm gần đây tình hình tội phạm có tổ chức đã phát triển và diễn biến phức tạp. Đấu tranh chống tội phạm có tổ chức đã và đang là một nhiệm vụ quan trọng trong thực hiện Nghị quyết 09/CP của Chính phủ và Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm. Để tổ chức đấu tranh chống ma-phi-a và các tội phạm quốc tế, Việt Nam đã hợp tác chặt chẽ với Liên hợp quốc và các nước. Cảnh sát Việt Nam đã tham gia INTERPOL năm 1991, ASEANAPOL năm 1995. Năm 1997, Việt Nam trở thành thành viên của 3 Công ước Liên hợp quốc về kiểm soát ma túy năm 1961, 1971 và 1988; năm 2000, tham gia Công ước Liên hợp quốc về chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia; năm 2003 là thành viên của Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng v.v.. Ngoài ra, Nhà nước Việt Nam đã tham gia, phê chuẩn, ký kết hàng chục công ước, hiệp định về chống khủng bố, chống các tội phạm quốc tế với Liên hợp quốc, các tổ chức quốc tế và với các nước khác trên thế giới. □

TIỀN CỬ VÀ SỬ DỤNG...

(Tiếp theo trang 63)

Vì thế, khi ông X mới về nhậm chức, bọn cơ hội ở cơ quan Y đã tìm mọi cách "lọt vào mắt xanh" của thủ trưởng. Họ nghiên cứu, khảo sát, điều tra rất kỹ xem thủ trưởng thích cái gì, ghét cái gì để có quan hệ giao tiếp, ứng xử cho phù hợp. Thế là chỉ trong một thời gian ngắn, đám người này đã chiếm được lòng tin yêu của thủ trưởng. Họ được thủ trưởng trọng dụng, đề bạt. Đáp lại những ban phát đó thủ trưởng được họ cung phụng, tôn thờ, "tâng bốc lên tận mây xanh". Chưa hết, đám người

cơ hội này còn biết thủ trưởng có một "cậu ấm" xin việc mãi mà chưa có cơ quan nào nhận. Thế là họ bèn "tham mưu" đưa "cậu ấm" về cơ quan (mặc dù trái ngành, nghề đào tạo) theo một lộ trình: hợp đồng ngắn hạn, hợp đồng dài hạn, rồi biên chế chính thức. Lộ trình đó được hoàn tất chỉ trong 2 năm. Sau đó, họ lại "tham mưu" đề bạt "cậu ấm" làm trưởng phòng. Và, nghe đâu hiện nay "cậu ấm" còn nằm trong quy hoạch đào tạo cán bộ cấp vụ. Nếu "cậu ấm" con ông thủ trưởng X có tài, có đức thật sự thì chẳng nói làm gì. Đảng này cậu ta chẳng có tài cán, đức độ gì cả. Đã thế chỉ trong một thời gian

ngắn sau khi nhậm chức trưởng phòng cậu ta đã gây ra mấy vụ xì-căng-đan làm mất mặt ông bố, và đám "chân tay" của ông X đành phải tìm mọi cách để "trám trét" cho "êm thấm"...

Các bậc thánh hiền đã chỉ ra *ba thảm họa* trong việc tiến cử và sử dụng hiền tài mà tác giả đã đề cập ở những dòng đầu của bài viết này. Sự cảnh báo đó là cực kỳ chí lý. Song, nếu có thể được thì xin mạn phép các bậc thánh hiền cho thảo dân bổ sung thêm một ý nữa: "*Cả ba thảm họa nêu trên cộng lại cũng không lớn bằng thảm họa thứ tư là cố ý đem cái mũ hiền tài đội lên đầu bọn gian tài*". □